

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Belangenconflict ingesteld door de Vlaamse Gemeenschap tegen de verschuiving van vliegroutes bij de luchthaven van Zaventem.

Samenvatting

In uitvoering van een EU verordening (2018/1048¹) moeten de procedures voor het opstijgen van en landen op Belgische luchthavens gewijzigd worden van een conventionele (radiobakens) naar een PBN-procedure (satelliet). De wijzigingen in de vertrekprocedures voor de luchthaven van Zaventem werden aangekondigd via een publicatie in het AIP (Aeronautical Information Publication) op 24/08/2023 en traden in werking op 5/10/2023. Het blijkt nu dat de vliegroutes (opnieuw) opschuiven richting het grondgebied van Vlaanderen en sterker geconcentreerd. Deze nieuwe PBN-procedure benadeelt ernstig de belangen van de Vlaamse Gemeenschap. Dit heeft als gevolg dat de geluidsoverlast nog meer door gemeenten en inwoners uit de Vlaamse Rand gedragen moet worden. Om die reden is een belangenconflict inroepen aangewezen.

1. INHOUD

In uitvoering van EU Verordening 2018/1048 (deadline januari 2024) moeten de procedures voor opstijgen en landingen worden omgezet van conventionele procedure (via radiobaken) naar PBN-procedure (satelliet). Deze wijzigingen in de vertrekprocedures werden aangekondigd via een publicatie in het AIP (Aeronautical Information Publication) op 24/08/2023 en traden in werking op 5/10/2023. Er werd aan het departement Omgeving van de Vlaamse overheid opdracht gegeven om deze omzetting nauw te monitoren om te vermijden dat er een verschuiving zou zijn naar het grondgebied van het Vlaams Gewest als gevolg van de invoering van deze PBN-procedures.

De eerste tracks tonen aan dat de vliegroutes opschuiven richting het grondgebied van het Vlaams Gewest en geenszins een exacte overlap zijn van de conventionele procedures.

Daarenboven dient opgemerkt te worden dat deze invoering regelrecht ingaat tegen het vonnis van 30 mei 2018 van de Nederlandstalige rechtbank van Eerste aanleg Brussel die de staking heeft bevolen van de vijfde fase, waarbij vanaf 9 januari 2014 de vernoordelijking van de opstijgroutes 25R richting CHIÈVRES langs de Ring (CIV-ring naar het ZW/Z), richting DENUT (naar het W) en richting HELEN (naar het NW) en de concentratie van deze gewijzigde routes én de bestaande NICKY (naar het N), ELSIK (naar het NO), KOKSY (naar het W) en ZULU-routes (naar het ZO/O) werd doorgevoerd. Een vonnis waartegen de federale regering geen beroep aantekende en waardoor de federale staat momenteel dwangsommen uitbetaalt.

¹ Uitvoeringsverordening (EU) 2018/1048 van de Commissie van 18 juli 2018 tot vaststelling van eisen voor het gebruik van het luchtruim en vluchtuitvoeringsprocedures in verband met prestatiegebaseerde navigatie.

De belangen van de Vlaamse Gemeenschap worden zo ernstig benadeeld. Deze verschuiving heeft als gevolg dat de geluidsoverlast nog meer door gemeenten en hun inwoners uit de Vlaamse Rand moet worden gedragen.

Ook de beleidsvrijheid en de autonomie van de Vlaamse Gemeenschap worden ernstig beknot. Het Vlaams Regeerakkoord stelt immers dat: *“Inzake de luchthaven in Zaventem streven we naar een oplossing voor de geluidshinder en voor de rechtsonzekerheid die vandaag op de luchthaven weegt. Het uitgangspunt is een billijke spreiding van de lasten, zowel binnen de Vlaamse Rand als ten opzichte van het Brussels Gewest. Dit bekomen we via een evenwichtige vliegwet waarin routes worden vastgelegd volgens de principes van het historisch preferentieel baangebruik, van **eerlijke spreiding** (vermijden van concentratie boven bepaalde gebieden) en op basis van aeronautische principes van tegen de wind, binnen de geldende windnormen, en rechtstreeks vliegen naar bestemming. We verzoenen **de leefbaarheid van de regio** met nieuwe groeikansen voor de luchthaven als economische motor voor heel Vlaanderen.”*

Door het eenzijdig en zonder overleg verder verschuiven van de vliegroutes door toedoen van de Federale Overheid schendt zij aldus het evenredigheidsbeginsel dat veronderstelt dat geen enkele overheid haar bevoegdheid derwijze mag uitoefenen dat zij daardoor de uitoefening van de bevoegdheid van andere overheden buitengewoon moeilijk of onmogelijk maakt. Aldus wordt de beleidsvrijheid van de Vlaamse Gemeenschap ernstig beknot om een genuanceerd beleid te voeren.

Daarenboven schendt de federale regering haar eigen regeerakkoord van 30 september 2020 die stelt dat: *“De federale regering **hecht groot belang aan samenwerking** tussen beleidsniveaus, samenwerking die leidt tot oplossingen en de bevoegdheidsverdeling respecteert. Daartoe wordt met **naleving van eenieders bevoegdheden het overleg en de samenwerking tussen het federale niveau en de deelstaten versterkt en gestroomlijnd**”.*

2. BELANGENCONFLICT

De juridische basis voor de luchtverkeersregels in dit land zijn de wet van 27 juni 1937² en het KB van 19/12/2014³, wat de regels van de Verordening 923/2012⁴ van toepassing verklaart en bijkomende regels bevat. In het KB van 19/12/2014 betreffende de luchtverkeersregels en operationele bepalingen betreffende luchtvaartnavigatiediensten is een verdere delegatie opgenomen naar de minister bevoegd voor luchtvaart.

Telkens wordt daarbij uitdrukkelijk vermeld dat de publicaties in de AIP worden opgesteld en gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de federale Staat.

² Wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 November 1919, betreffende de regeling der Luchtvaart.

³ Koninklijk besluit van 19 december 2014 betreffende de luchtverkeersregels en operationele bepalingen betreffende luchtvaartnavigatiediensten en -procedures.

⁴ Uitvoeringsverordening (EU) nr. 923/2012 van de Commissie van 26 september 2012 tot vaststelling van gemeenschappelijke luchtverkeersregels en operationele bepalingen betreffende luchtvaartnavigatiediensten en -procedures en tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1035/2011 en Verordeningen (EG) nr. 1265/2007, (EG) nr. 1794/2006, (EG) nr. 730/2006, (EG) nr. 1033/2006 en (EU) nr. 255/2010.

Uiteenzetting van het belangenconflict:

1. De belangen van de Vlaamse Gemeenschap worden ernstig benadeeld

De wijzigingen die het voorwerp uitmaken van het belangenconflict benadelen ernstig de belangen van de Vlaamse Gemeenschap. De verschuiving die hieruit voortvloeit heeft als gevolg dat de geluidsoverlast nog meer door gemeenten en inwoners uit de Vlaamse Rand worden gedragen.

2. Schending van het gelijkheidsbeginsel

De afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft de Belgische Staat er nadrukkelijk op gewezen dat de verdeling van de geluidshinder over de omwonenden moet kunnen gerechtvaardigd worden uit het oogpunt van het gelijkheidsbeginsel vastgelegd in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Het opnieuw verschuiven van de geluidshinder en sterker concentreren naar de inwoners van de Vlaamse Rand is een duidelijke schending van dit beginsel.

3. Schending van het beginsel van de federale loyaleiteit

De wijzigingen die het voorwerp uitmaken van het belangenconflict schenden eveneens het beginsel van de federale loyaleiteit dat moet bijdragen tot het verzekeren en vrijwaren van de belangen van alle onderscheiden entiteiten wanneer deze in het gedrang dreigen te komen. De betrokken overheden kunnen slechts deugdelijk samenwerken wanneer er voorafgaand overleg wordt gepleegd tussen deze overheden.

In dit dossier kan niet worden ontkend dat deze principes worden geschonden. Daarenboven weigert de bevoegde federaal Minister transparantie en informatie te geven ondanks herhaaldelijk aandringen.

4. Schending van het redelijkheidsbeginsel

Het redelijkheidsbeginsel houdt in dat het bestuur, in casu, de federaal Minister van Mobiliteit haar toegekende appreciatiebevoegdheid naar behoren uitoefent, waarbij op grond van een correcte beoordeling van de juiste feitelijke gegevens in alle redelijkheid tot een besluit wordt gekomen. De redelijkheid ontbreekt volledig.

5. Schending van het zorgvuldigheidsbeginsel

De totstandkoming van de publicatie van de nieuwe PBN-procedure in de AIP schendt ook het beginsel van zorgvuldigheid. Het beginsel vereist immers een correcte behandeling van de burger, zorgvuldig onderzoek naar de feiten en belangen. Alsook een nauwe opvolging en evaluatie door de bevoegde Minister. Dit ontbreekt volledig. Daarenboven werden de conventionele procedures reeds verwijderd uit het AIP zonder grondige evaluatie. Zeker gezien pas vanaf januari 2024 de toepassing door een Europese Verordening wordt opgelegd wat marge laat om deze procedures uit zorgvuldigheid in tweede orde te laten bestaan.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Conform het BVCO van 17 mei 2019 art 43 §3 7° is het advies IF niet vereist.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en het personeelsbudget zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de human resources, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Personeel: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeel van de lokale besturen.

Werkingsuitgaven: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de werkingsuitgaven van de lokale besturen.

Investerings en schulden: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de schuld van de lokale besturen.

Ontvangsten: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de ontvangsten van de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na goedkeuring van de nota inzake het belangenconflict door de Vlaamse Regering zal de Minister-President het belangenconflict instellen bij het Overlegcomité.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist, met dien verstande dat deze beslissing geen enkel financieel of budgettair engagement inhoudt:

1° bijgaande nota aan het Overlegcomité goed te keuren;

2° de Minister-President te gelasten, met toepassing van artikel 32, §2, van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, een belangenconflict ten behoeve van de Vlaamse Gemeenschap in te dienen bij het Overlegcomité met betrekking tot het besluit van onbekende datum die resulteerde in de wijzigingen via een publicatie in het AIP van 24 augustus 2023 en de in het AIP van 24 augustus 2023 gepubliceerde wijzigingen.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Ben WEYTS

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlage: Nota aan het Overlegcomité